

Είναι σωστό να αναλαμβάνει η ΕΚΤ την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής;

Description

Μαρία Δεμερτζή*

Η μεγαλύτερη καινοτομία στην πρόσφατη αναθεώρηση της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) όσον αφορά την νομισματική πολιτική της, ήταν η έμφαση που θέλει να δώσει σε ζητήματα κλιματικής αλλαγής. Η ΕΚΤ ακολουθεί άλλες κεντρικές τράπεζες, όπως την Τράπεζα της Αγγλίας, όταν εκτιμά ότι ως μεγάλος παίκτης στο χρηματοοικονομικό σύστημα, έχει την υποχρέωση τουλάχιστο να αναλογιστεί πως μπορεί να βοηθήσει το ζήτημα.

Αλλά μπορεί να κάνει περισσότερα από το απλά να το αναλογιστεί; Δεν είναι δύσκολο να καταλάβουμε γιατί η ΕΚΤ θέλει να είναι ενεργός παράγοντας σε αυτόν τον αγώνα. Η κλιματική αλλαγή θα επηρεάσει τους τύπους και το μέγεθος των επενδύσεων που απαιτούνται. Ως εκ τούτου, θα επηρεάσει τη σταθερότητα των τιμών, η οποία είναι ο κύριος στόχος της ΕΚΤ, αλλά και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Ταυτόχρονα, το προφίλ κινδύνου των περιουσιακών στοιχείων που κατέχει η ΕΚΤ στον ισολογισμό της θα επηρεαστεί από το κλίμα και τις πολιτικές για την καταπολέμηση της αλλαγής του. Το λιγότερο που η ΕΚΤ θα θελήσει να προσπαθήσει είναι να ελέγξει τα είδη των κινδύνων που αναλαμβάνει και, ιδανικά, να τα κάνει πιο βιώσιμα μακροχρόνια.

Αυτό που είναι λιγότερο σαφές, ωστόσο, είναι τι μπορεί να κάνει γι' αυτό. Σε ένα [πρόσφατο έγγραφο](#), η ΕΚΤ σκιαγράφησε ένα σχέδιο δράσης.

Μιλάει πρώτα για τα δεδομένα. Η μέτρηση και η συλλογή δεδομένων σχετικά με τις

επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην οικονομία και τον τρόπο με τον οποίο η πολιτική που ασκείται επηρεάζει αυτές τις επιπτώσεις, είναι τα βασικότερα που χρειαζόμαστε αρχικά. Στη συνέχεια περιγράφει το κείμενο τον τρόπο με τον οποίο η ζώνη του ευρώ και το χρηματοπιστωτικό σύστημα γενικότερα εκτίθενται σε κλιματικούς κινδύνους. Αντικατοπτρίζουν οι αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας επαρκώς αυτούς τους κινδύνους; Τέλος, περιγράφει αυτό το έγγραφο τα εργαλεία που χρειάζονται. Πρόκειται για τα μοντέλα και τους τρόπους μέτρησης της σταθερότητας των τιμών, του κυρίου στόχου της ΕΚΤ, και πως θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους ζητήματα για το κλίμα που είναι πολύπλοκα και δύσκολα να εντοπιστούν.

Η ΕΚΤ είναι πολύ φιλόδοξη στον τρόπο με τον οποίο μιλά για τον ρόλο της στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Αλλά είναι σημαντικό να εκτιμήσουμε ότι υπάρχουν (τουλάχιστον) δύο δυσκολίες.

Το πρώτο είναι ότι, ενώ η επιστήμη της κλιματικής αλλαγής δεν αφήνει πολλά περιθώρια αμφιβολίας, ο βαθμός κατανόησή μας αναφορικά με τις οικονομικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής είναι, αντιθέτως, ελάχιστος. Γνωρίζουμε τον αντίκτυπο ορισμένων πολιτικών, αλλά γνωρίζουμε πολύ λιγότερα για το κόστος αυτών των πολιτικών και για τον τρόπο εφαρμογής τους. Ως εκ τούτου, ο σχεδιασμός πολιτικών που θα πρέπει να ακολουθηθούν σε βάθος χρόνου, το χρονικό πλαίσιο που θα ήταν κατάλληλο εδώ, είναι εξαιρετικά δύσκολος.

Το δεύτερο, είναι ότι, ενώ οι κεντρικές τράπεζες αναμφίβολα μπορούν να διαδραματίσουν κάποιο ρόλο στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, η πραγματική μάχη πρέπει να δοθεί από άλλους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, συμπεριλαμβανομένου και του ευρύτερου κοινού, και σήμερα και στο μέλλον.

Στο τελευταίο κείμενο [για τις Παγκόσμιες Ενεργειακές Προοπτικές](#), ενόψει της COP26 στη Γλασκόβη, ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας μιλά για το πώς ο στόχος των καθαρών μηδενικών εκπομπών είναι τόσο κρίσιμος όσο και δύσκολος. Αναφέρεται επίσης σε επαναλαμβανόμενες δεσμεύσεις αλλά και σε κενά εφαρμογής και σχολιάζει πώς οι τρέχουσες καθарές μηδενικές δεσμεύσεις και οι προσπάθειες πολιτικής που απαιτούνται από τις χώρες δεν είναι συγχρονισμένες. Επισημαίνει δε, πώς περαιτέρω καθυστερήσεις θα καταστήσουν ακόμη πιο δύσκολη τη μετάβαση αργότερα. Ως εκ τούτου, οι πολιτικές για το κλίμα μαστίζονται από προβλήματα αξιοπιστίας. Αυτά οφείλονται στη φύση του προβλήματος ως παγκόσμιο δημόσιο αγαθό, που δηλαδή απαιτεί παγκόσμιο συντονισμό. Ταυτόχρονα η κλιματική αλλαγή υπόκειται στην λεγόμενη «τραγωδία των οριζόντων», δηλαδή στην αδυναμία ανάληψης των κατάλληλων επενδύσεων σήμερα που θα

επηρεάσουν μελλοντικές γενιές.

Μπορεί άραγε η ΕΚΤ να συμβάλει στη βελτίωση αυτής της αξιοπιστίας; Ή αντιθέτως θα υποφέρει η φήμη της ΕΚΤ όταν δεν εκπληρώνονται οι κλιματικοί στόχοι με τη σωστή ταχύτητα;

Για να μπορέσει να απαντήσει σε αυτό, η ΕΚΤ θα πρέπει να σκεφτεί πολύ προσεκτικά πώς θα λογοδοτήσει για τις φιλοδοξίες της για το κλίμα.

Το πλαίσιο νομισματικής πολιτικής της έχει δώσει μεγάλη έμφαση στον καθορισμό ξεκάθαρων στόχων, εξηγώντας πότε θεωρεί ότι τους έχει επιτύχει και δίνοντας μεγάλη προσοχή στον τρόπο επικοινωνίας κι επεξήγησης των κινδύνων που περιβάλλουν τα αποτελέσματα της πολιτικής της. Αυτό το πλαίσιο λογοδοσίας αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αξιοπιστίας στην οποία βασίζεται η ΕΚΤ για την επίτευξη των στόχων της.

Πώς θα λειτουργήσει αυτό όσον αφορά το κλίμα; Ποιοι είναι οι στόχοι που μπορεί να θέσει η ίδια πάνω σε αυτό και να τους επιτύχει μέσα σ' ένα κατάλληλο χρονικό πλαίσιο; Και είναι σωστό να επωμιστεί το κόστος της αποτυχίας επίτευξης αντικειμενικών κλιματικών στόχων όταν αυτό απαιτεί τη συνεργασία πολλών παραγόντων πολιτικής;

Είναι σημαντικό να αναγνωρίσει η ΕΚΤ ότι υπάρχει κίνδυνος η μη επίτευξη τέτοιων κλιματικών στόχων να βλάψει την φήμη της και ως εκ τούτου να επηρεάσει την ικανότητά της να επιτύχει την σταθερότητα των τιμών.

Το βασικό ζήτημα, ωστόσο, δεν είναι ότι η ΕΚΤ παίρνει τεράστιο ρίσκο με το να αναλαμβάνει την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Το πραγματικό ζήτημα είναι ότι δεν έχει την πολυτέλεια να μην το κάνει. Και με αυτόν τον τρόπο μπορεί και συμβάλλει στην κατανόησή μας για το πόσο επείγουσα είναι η κλιματική αλλαγή.

* Η Μαρία Δεμερτζή είναι Υποδιευθύντρια του Bruegel, ερευνητικό ινστιτούτο (think tank) με έδρα τις Βρυξέλλες. Αυτό το κείμενο δημοσιεύτηκε αρχικά στην εφημερίδα Καθημερινή Ελλάδα, και εμφανίστηκε επίσης ως στήλη γνώμης στο Bruegel Blog. Αναδημοσιεύεται εδώ, the Cyprus Economic Society Blog.